

**II EDICIÓN DE LOS PREMIOS GO! A LA
INVESTIGACIÓN Y A LA SOCIEDAD CIVIL DE LA
DIPUTACIÓN PROVINCIAL DE VALENCIA EN
GOBIERNO ABIERTO**

**Trabajo presentado por:
Fundació Horta Sud de la Comunitat Valenciana**

**Ganador de
PREMIOS GO A LA INVESTIGACIÓN**

2. Premis GO! Societat civil:

**2.a.- Acciones de difusión, estudio o promoción del
Gobierno Abierto por organizaciones, asociaciones
y colectivos sociales**

PRIMER PREMIO

MEMÒRIA EXPLICATIVA
Diputació de València - Premis GO! Societat Civil

Fundació Horta Sud

PLATAFORMA DE GESTIÓ DEL REGISTRE MUNICIPAL
D'ASSOCIACIONS

Modalidad: Premios GO! Sociedad civil

FUNDACIÓ HORTA SUD

PLATAFORMA DE GESTIÓ DEL REGISTRE MUNICIPAL D'ASSOCIACIONS

2019

DADES ENTITAT

FUNDACIÓ HORTA SUD

CIF: G46214490

c/Mare de Déu de l'Olivar, 30

46900 Torrent

Telf. 96 155 32 27

hola@fundaciohortasud.org

fundaciohortasud.org

RESPONSABLE

Julio Huerta Balastegui (Coordinador)

julio@fundaciohortasud.org

PROJECTE

**Plataforma de gestió del Registre Municipal
d'Associacions**

La Fundació

La Fundació Horta Sud és una entitat de caràcter privat **amb vocació de servei públic**, sense finalitat de lucre i independent de qualsevol altra institució o societat, plural en els seus principis ideològics i activitats. Portem més de **47 anys** treballant amb la societat civil per tal d'estimular i **enfortir el teixit social de la comarca**, propiciant un procés de transformació social, sotmès a valors i criteris que emanen de la pròpia societat.

Volem contribuir a la reconstrucció d'un moviment associatiu compromès amb la millora de la societat i que contribuïska amb el progrés de la humanitat. Per això, destaquem el paper insubstituïble de les associacions. Les associacions realitzen una gran labor social i cultural en els pobles: són una eina fonamental per a **l'educació en valors de la ciutadania**. Actualment, creen llocs de treball i multipliquen per tres cada euro de diners públic que gestionen¹. Per la seua pròpia idiosincràsia, el moviment associatiu és un agent essencial en la construcció d'una societat més sensible cap el progrés i desenvolupament, els Drets Humans i la cultura i democràcia participativa. **L'associacionisme és, per tant, un element fonamental per a la cohesió social i la vertebració de la participació ciutadana.**

Entenem la **participació ciutadana** com el procés a través del qual la ciutadania influïx en les decisions polítiques que afecten al seu estil de vida i col·labora amb els poders públics per a l'anàlisi, gestió de demanades i solucions dels problemes que els afecten, mantenint la seua autonomia i independència. Açò es fa realitat des del moviment associatiu en la mesura que és una forma permanent compromesa d'implicació ciutadana en el benestar comú.

Un teixit associatiu viu, dinàmic, eficaç, és una condició necessària del desenvolupament econòmic, polític, educatiu, cultural, i per aprofundir en la democràcia de qualsevol societat.

¹ Estudi d'avaluació de l'impacte de les associacions a l'Horta Sud 2017. Papers Associatius núm. 68.

Plataforma de Gestió del Registre Municipal d'Associacions.

Cap a una cultura de la transparència i un nou model associatiu

L'article 236 del Real Decret 2568/1986, de 28 de novembre, pel qual s'aprova el **Reglament d'Organització, Funcionament i Règim Jurídic de les Entitats Locals** estableix l'existència dels Registres Municipals d'Associacions. Segons la pròpia normativa, *"el Registre té per objecte permetre a l'Ajuntament conèixer el nombre d'entitats existents en el Municipi, les seues finalitats i la seua representativitat, a l'efecte de possibilitar una correcta política municipal de foment de l'associacionisme veïnal"*. A tal fi, estableix les dades que cal registrar sobre les associacions i entitats no lucratives que desenvolupen la seua acció als municipis, a saber: Estatuts, número de persones en la directiva, domicili social, pressupost anual, programa d'activitats i número de persones associades.

Conèixer aquestes dades suposa conèixer l'estat en què es troba el moviment associatiu del municipi. Suposa tindre una fotografia de la capacitat d'acció ciutadana. Aquestes dades aporten una informació molt valuosa per a definir i establir línees d'acció de la Participació Ciutadana. A més, suposa un exercici de Transparència. La transparència és també clau per a **realitzar una anàlisi de la realitat objectiva que ens permeta prendre decisions de forma responsable**. En aquest sentit, acostumar-se a ser transparents suposa també sistematitzar l'arreglada de dades objectives i l'avaluació permanent de les accions desenvolupades.

A pesar d'estar normativament prevista l'existència d'aquests registres com a eines útils al servei dels poders públics que faciliten la posada en marxa de polítiques eficaces i eficients per a la ciutadania, la realitat que observem habitualment és que els Registres Municipals d'Associacions acaben per ser, en la gran majoria de casos, simples llistats de dades "mortes" arreglades en un full Excel. A més a més, és habitual trobar registres que no estan complets ni actualitzats.

Amb aquesta situació, resulta complicat que el Registre, entés com a eina, pugui accomplir la seua funció d'afavorir la transparència i fomentar l'associacionisme.

Amb el ferm convenciment de què el teixit associatiu és el motor per a la transformació social, la Fundació Horta Sud ha desenvolupat una **Plataforma per a la gestió de Registre Municipal d'Associacions** que, a més d'accomplir amb les funcions normatives de registre i convertir-se en útil base de dades, és l'única plataforma informàtica que permet realitzar una **avaluació de l'impacte de l'associacionisme**.

L'avaluació de l'impacte no és només una metodologia sinó una cultura, que permet poder explicar i mostrar l'impacte social i econòmic de l'acció dels moviments socials. Les associacions, per la seua naturalesa jurídica i per coherència amb la seua missió i els seus valors estan compromeses amb el conjunt de la societat i, més específicament, amb col·lectius als quals adrecen la seua activitat. Des de les associacions es construeix la societat, es genera el sentiment de pertinença, es fomenta la solidaritat i el compromís. Les associacions són escoles de democràcia i de diàleg, generadores d'idees i de projectes. En definitiva, el treball de les associacions és una manera de veure el món, és la forma d'unir les mans per a transformar la societat.

La Plataforma, mitjançant un qüestionari, permet saber el que aporten les associacions a les ciutats en arreplegar les següents dades:

Impacte social:

- Núm. d'associacions en el municipi:
- Núm. de persones associades:
- Núm. de persones voluntàries (socis o no que estan assumint responsabilitats, tasques,...)
- Hores de mitjana per voluntari a l'any
- Núm. d'activitats puntuals (activitats no periòdiques, com excursions, actes puntuals,)
- Núm. de participants total de les activitats puntuals de l'any
- Núm. de serveis (activitats més estables, com tallers, activitats continuades,...)
- Núm. d'usuaris a l'any en el total de serveis

- Resultats (ens referim a productes fets com l'edició d'una guia, creació d'una publicació, expedició de certificats homologats,...)

Impacte econòmic:

- Pressupost anual:
- Percentatge d'ingressos segons els següents apartats:
 - Aportacions ajuntament:
 - Altres subvencions:
 - Empreses:
 - Recursos propis, prestació de serveis, venda de productes:
 - Quotes associats:
- Núm. de contractes laborals realitzats.

Aquesta Plataforma genera sinèrgies i teixeix xarxa d'aliances en assolir els següents valors de forma bidireccional, afectant per igual als poders públics i al moviment associatiu:

Transparència. Introduïm en la cultura associativa la costum de l'arreglada sistematitzada de dades i la seua publicació. Afermar la **cultura de la transparència** vol dir treballar per la **transformació social** i ací és on les associacions es converteixen en elements claus. **El teixit associatiu i ha de ser capaç de mostrar, mesurar i reivindicar l'aportació social i econòmica que fa a la societat:** persones associades, voluntaris, dedicació d'hores, recursos econòmics, retorn social de la inversió, llocs de treball generats, capacitat de generar riquesa i gestionar recursos ...

Participació. El projecte consolida una **administració oberta, propera, eficaç** i preocupada per retornar a la ciutadania la possibilitat d'intervenir en la gestió municipal.

Col·laboració. La plataforma suposa la gestió col·laborativa del Registre Municipal d'Associacions conjuntament entre la ciutadania i l'Administració. **Crea sinèrgies i apodera a la ciutadania** en fer visible, reconèixer i valorar l'impacte de les seues accions. La Plataforma facilita la bidireccionalitat de les accions i una interacció amb la ciutadania a través del diàleg i la devolució de la informació.

Corresponsabilitat. La presa de decisions i l'elaboració de polítiques públiques és un fet que no es delimita tan sols al camp d'acció de governs i

administració pública. El moviment associatiu és també actor principal, i per tant responsable, dels resultats i impactes que de les seues accions es generen. La **consolidació d'aliances** entre els diferents actors és clau si parlem de Govern Obert. En aquest sentit, la plataforma visibilitza aquesta corresponsabilitat en la mesura en què fa visible, valora, reconeix i agraeix totes les accions impulsades des del moviment associatiu i que milloren les nostres societats.

Amb aquest projecte, la Fundació Horta Sud acompanya a les associacions compromeses amb la defensa dels drets humans i dels valors democràtics, vol contribuir a l'adequació del moviment associatiu als nous requeriments, visibilitzar i posar en valor allò que sempre han fet:

- **RECUPEREN ELS VALORS...** Associacions que recuperen els valors, la cultura, la solidaritat, el compromís de millorar la societat, que generen idees, nous projectes i pensament crític.
- **TRANSFORMEN LA REALITAT...** Associacions que generen llocs de treball, que mobilitzen recursos, que detecten les necessitats del seu entorn.
- **EDUQUEN...** Associacions que eduquen en la democràcia, en el diàleg, en la participació real, en la ciutadania activa i compromesa.
- **COMPROMESES...** Associacions que es comprometen amb la millora del seu municipi i amb la defensa dels drets humans i valors democràtics.

Objectius

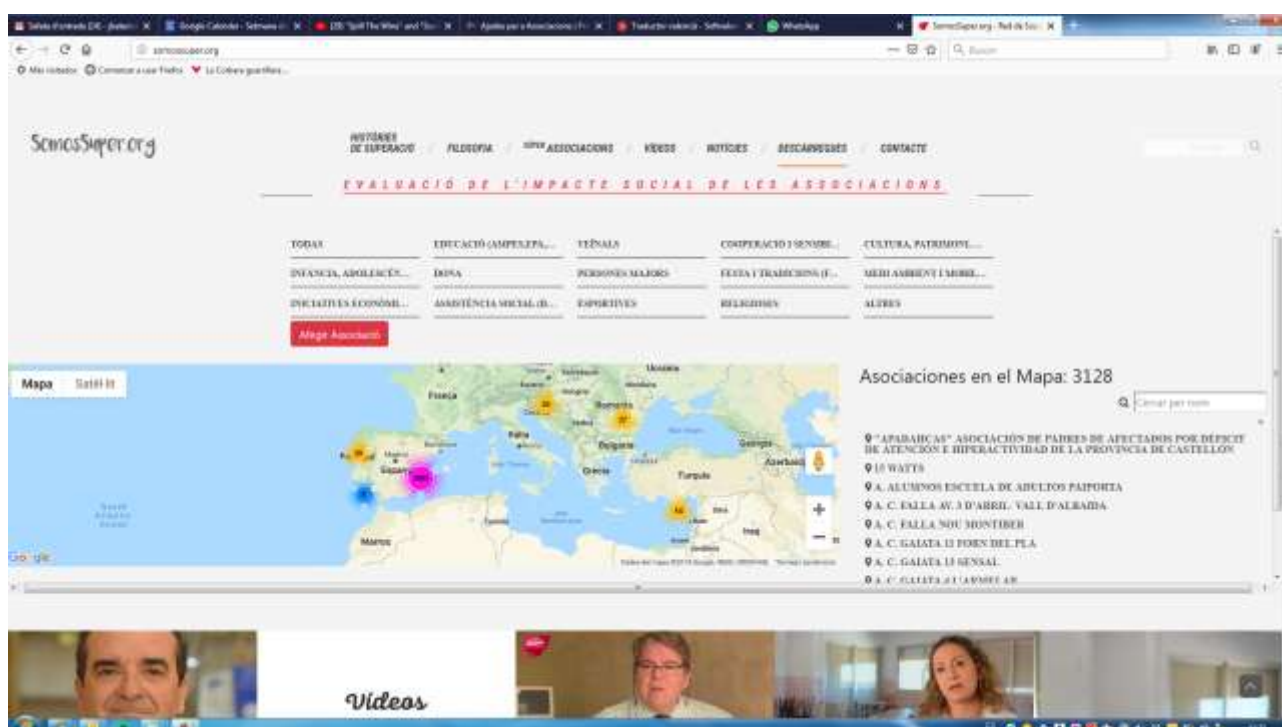
1. Oferir una eina d'utilitat a les Administracions Públiques per a la **gestió del Registre Municipal d'associacions** que garantisca la col·laboració amb la ciutadania, permeta l'avaluació de l'impacte associatiu i fomenti els valors de **transparència, participació, col·laboració i corresponsabilitat**.
2. **Millorar la transparència** de les entitats i organitzacions sense ànim de lucre, generar coneixement i dotar-les de criteris objectius per avaluar l'impacte que produeixen en els municipis:
3. **Recollir dades sistemàticament sobre la situació actual i evolució de l'associacionisme**: identificar i quantificar l'estructura organitzativa, sèries de dades històriques, mostrar tendències i determinar elements rellevants pel futur, que ens ajuden a desenvolupar polítiques de suport i enfortiment associatiu.
4. **Visibilitzar, valorar, agrair i reconèixer l'aportació social i econòmica** que les associacions realitzen a la societat amb dades objectives.
5. **Fomentar la corresponsabilitat entre l'Administració Pública i les associacions. Construir allò públic des del dinamisme i la cogestió**. Les associacions fan una aportació vital dins de les seues comunitats de referència ja que estan constantment dinamitzant diferents espais i persones dins dels nostres municipis. En aquest sentit, obrin espais on poder fer-se preguntes sobre com volem viure conjuntament. Aquest estudi pretén, per tant, trencar la visió de que allò públic fa solament referència a l'Administració Pública, posant en valor tota la tasca i tot el potencial que aporten les associacions als nostres territoris.
6. **Fer pedagogia**. Les associacions s'han d'acostumar a ser transparents, a arregar dades, a avaluar i complir la llei. Volem construir un relat comú i compartit entre totes les entitats de què totes som importants i juntes som més fortes i més eficaces.

Metodologia i accions

La Fundació Horta Sud ha creat una eina per arreplegar i analitzar una sèrie de dades objectives de les nostres associacions, les quals fan referència al nombre de persones associades, voluntàries i contractades, al nombre de recursos econòmics amb els que compten, quin tipus de riquesa són capaces de generar, etc. Aquestes dades, les quals s'han arreplegat a través d'un qüestionari, es poden consultar i analitzar a una plataforma on-line que és una eina permanent al servei de les entitats i la seua millora. Es pot consultar en el següent enllaç: associacions.org

Aquesta eina reforça la cultura del Govern Obert en facilitar la transparència, la col·laboració i la participació entre governs i administracions públiques i la societat civil.

La **Plataforma de gestió del Registres Municipal d'Associacions** és actualment una gran base de dades del moviment associatiu amb més de 3.000 entitats registrades, de més de 80 poblacions, de la comarca de l'Horta Sud principalment, però també de la resta del país. Fins i tot, aquesta eina es utilitzada ja de forma col·laborativa en la implementació i ús per a la gestió del Registre Municipal d'Associacions per l'Ajuntament de Quart de Poblet i l'Ajuntament de Castelló de la Plana.

The screenshot displays the SemosSuper.org website interface. At the top, there is a navigation bar with links: HISTÒRIES DE SUPERACIÓ, FILOSOFIA, XIFRES ASSOCIACIONS, XIFRES, NOTÍCIES, DESCARREGUES, and CONTACTE. Below this is a section titled "EVALUACIÓ DE L'IMPACTE SOCIAL DE LES ASSOCIACIONS" with a grid of categories: TOTA LA, EDUCACIÓ I EMPLEIG, TÈCNICALS, COOPERACIÓ I SÈNIORS, CULTURA, PATRIMONI, INFÀNCIA, ADOLESCÈNCIA, IDA, PERSONES MAJORS, FESTA I TRADICIONS (F.), MEDI AMBIENT I MONTAÑA, INICIATIVES ECONÒMIQUES, ADAPTACIÓ SOCIAL (D.), ESPORTIVES, RELIGIÓ, and ALTRES. A "Maga Associació" button is also present. Below the categories is a map of Spain showing the locations of associations, with a search bar and a list of associations on the right. The bottom of the page features a "Videos" section with three video thumbnails.

Pel que fa a l'**Avaluació de l'Impacte**, tant a Quart de Poblet com a Castelló de la Plana s'han realitzat els estudis d'avaluació de l'impacte del moviment associatiu (Quart de Poblet, 2017 i 2018. Castelló, 2018). Aquest estudi ix de la necessitat de donar visibilitat al moviment associatiu que es manifesta per les associacions a les diferents jornades. L'estudi comença passant un qüestionari a les diferents les associacions del municipi i fent un seguiment personalitzat (trucades telefòniques, visites, reunions informals, etc.) per part del personal tècnic dels Ajuntaments participants. Amb les dades recollides i bolcades en la plataforma, es realitza l'explotació de la informació i s'elaboren els informes de resultats, que després es tornen a la ciutadania en en actes de presentació organitzats a tal fi.

L'Avaluació de l'Impacte ha de tindre continuïtat a llarg termini, per a poder aconseguir dades històriques i poder comparar l'evolució de l'impacte per anys, municipis i federacions sectorials.

Acte de presentació dels resultats de l'Informe d'Avaluació de l'Impacte de l'Associacionisme a Quart de Poblet. 11 de maig 2018.

Resultats i impactes

L'Avaluació de l'Impacte és un projecte que es va iniciar al 2015. Va comptar amb el suport de la Unió Europea mitjançant el projecte europeu "Diálogo Estructurado". Des d'eixe any i fins a hui, la Fundació Horta Sud ha anat nutrint de dades a la plataforma, registrant les associacions que han anat participant en els cursos de formació o jornades, que han utilitzat el nostre servei d'assessoria per a associacions, etc...

Avui en dia més de 3.000 associacions estan registrades conformant el que és amb seguretat l'única base de dades, amplia i actualitzada, que replega les dades d'avaluació de l'impacte de la Comunitat Valenciana.

D'altra banda, des de que es va iniciar el projecte són varies els estudis d'avaluació de l'impacte que s'ha realitzat:

Any	Publicacions
2017	Federación de Entidades Culturales Andaluzas de la Comunidad Valenciana (FECACV) Ajuntament de Quart de Poblet
2018	Ajuntament de Quart de Poblet Ajuntament de Castelló de la Plana Fundació Horta Sud- Estudi Comarca Horta Sud
2019	Ajuntament de Mislata Fundació Horta Sud- Estudi Comarca Horta Sud

En total han participat 554 entitats en l'estudi d'avaluació de l'impacte que han reomplit el qüestionari d'informació sobre dades d'impacte social i econòmic (número de contractes laborals en l'entitat, persones voluntàries, sòcies, pressuposts...)

Els resultats esperats són ampliar el número de qüestionaris a 500 en 2020 i 1.000 més en 2022. En el cas de l'Ajuntament de Quart de Poblet i de Castelló de la Plana la previsió és continuar realitzant els estudis, consolidant les sèries històriques. Preveiem realitzar de nou l'estudi a Castelló amb la participació de 200 entitats el pròxim any i a Quart de Poblet amb la participació d'un centenar d'associacions.

Imatge resum dels resultats d'Avaluació de l'Impacte de l'Associacionisme a l'Horta Sud 2017

D'altra banda, la previsió és augmentar el número d'ajuntaments que utilitzen la Plataforma de Gestió del Registre Municipal d'Associacions i, a banda dels ajuntament de Castelló de la Plana i Quart de Poblet, implementar la plataforma en altres 10 localitats. Aspirem a que aquesta eina es converteixi en un referent en la gestió municipal i la Participació Ciutadana.

Innovació social

Es tracta de la primera i única plataforma de gestió de Registre d'Associacions que avui en dia permet avaluar l'impacte del moviment associatiu de manera quantitativa. L'avaluació de l'impacte no és no més una metodologia sinó una cultura, que permet poder explicar i mostrar l'impacte social i econòmic de l'acció dels moviments socials.

El projecte trenca en la visió de que allò públic naix tan sols de l'administració pública. Posa l'èmfasi en el tercer sector com a agent corresponsable en la presa de decisions i l'acció municipal. Segons el principi de subsidiarietat, els assumptes han de ser resolts per la instància més pròxima a la fi del problema i, en moltes ocasions, les associacions són les entitats que estan més a prop. Des de les administracions públiques cal que es donen espais, capacitats, recursos i suport perquè les associacions puguin aconseguir amb aquesta tasca. Açò vol dir que l'Administració no hauria de programar, ni invertir diners, ni recursos en activitats que estiguen fent-se des de el moviment associatiu. Haurien d'establir-se convenis de col·laboració plurianuals per a la gestió de serveis, projectes i espais públics per part de les associacions. I en aquest sentit, la Plataforma aconsegueix la funció de recollir i fer visible aquestes accions, la qual cosa facilita i simplifica la creació de xarxes i aliances de col·laboració entre la ciutadania i les administracions públiques.

A futur

Durant el desenvolupament d'aquest projecte hem trobat algunes dificultats i hem hagut de superar alguns esculls, com ara:

Hem comprovat que, en general, les associacions no tenen l'hàbit de sistematitzar l'arreglada de dades. Açò és una acció a la que hauran de acostumar-se perquè és un fet de transparència que ens ajuda a actuar de forma més responsable en valorar els punts de partida d'una forma més objectiva. Ens ajuda a prendre decisions de futur. Per exemple, en tindre un històric de l'evolució de les entitats quant al número de participants en les activitats periòdiques que organitzen o l'evolució dels ingressos, podem valorar i actuar en conseqüència i generar un impacte més positiu tant per a la nostra entitat com per al municipi en el qual desenvolupem la nostra acció.

Altra dificultat amb la qual hem hagut de lluitar, relacionat amb el paràgraf anterior, és la desconfiança amb la qual moltes entitats han reaccionat en primera instància. Les associacions desconfien en donar la informació sobre els seus ingressos, despeses, etc. No obstant això, una vegada comprenen que no es tracta d'una fiscalització sino d'una acció a enfortir la seua tasca, ho agraïxen.

A nivell tècnic també ha sigut necessària testejar els qüestionaris, modificant les enquestes per fer-les més senzilles i clares perquè s'entengueren bé les preguntes.

Cal destacar que la Plataforma és actualment una eina en constant avaluació, procés de revisió i introducció de millores, i que anem construint dia a dia. És flexible i adaptable a les necessitats de cada municipi i a les circumstàncies, sempre a benefici del resultat final.

Com a reptes de futur, plantejem la possibilitat de que aquesta eina es convertisca en una plataforma d'interoperabilitat administrativa entre municipis que contribueix a la tònica predominant actual de construir una administració oberta i col·laborativa que tinga sempre en el punt de mira l'enfortiment del teixit associatiu i per tant, la transformació social, la millora dels municipis i la qualitat de vida de les persones que en ells habiten.